

Погребняк В. А.,

*кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової освіти,
природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*

**СПЕЦІАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ КУРС
ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ГРОМАДЯНСЬКОСТІ
ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

Глобальні інтеграційні процеси, європейський вибір та розбудова державності в Україні, а також сучасна світова політична ситуація та російсько-українська війна зумовили піднесення значення громадянське виховання в практиці вищої педагогічної освіти країни [1]. У свою чергу, реалізація самоврядних демократичних засад у навчально-виховному процесі школи в умовах оновлення українського суспільства та підвищення соціальної активності передбачає відповідну підготовку вчителів.

Сьогодні виховання й освіта, як формальні, так і неформальні, мають вирішальне значення для розвитку активної громадянської позиції, забезпечення участі в демократичному управлінні суспільством і виховання демократичної культури. А вчителі початкової ланки освіти відіграють основну роль у сприянні й активізації виховання демократичної громадянськості в школі, оскільки його успіх і реалізація та захист прав людини значною мірою залежать від фахової педагогічної діяльності вчителя на початковому етапі навчання [2; 4].

При цьому необхідно відзначити, що організаційно-педагогічним умовам і методичним засобам виховання громадянськості в педагогічній науці й освітній практиці зарубіжних країн, які подолали тривалий шлях зародження, становлення й розвитку демократичного суспільства та школи, була приділена

досить ґрунтовна увага. Водночас, в Україні вивченню світового досвіду громадянського виховання молоді присвячено небагато наукових праць [3].

Розширення культурної множинності населення й еволюція взаємовідносин між країнами [2] передбачають прогрес сучасних підходів до характеристики феномену громадянськості. Це означає, що більшість методологічних і теоретичних засад громадянського виховання та методичного забезпечення цього процесу потребують раціоналізації відповідно до сучасних соціокультурних конструкцій [4].

У дослідженні визначено науково-педагогічні засади спеціального навчального курсу підготовки *«Формування демократичної громадянськості майбутнього вчителя початкової школи в системі вищої педагогічної освіти»* в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка, розроблено й презентовано його зміст, спрогнозовано очікувані результати вивчення дисципліни як засобу реалізації демократичних засад у педагогічному процесі підготовки вчителів в умовах розбудови українського суспільства та піднесення суспільної активності [5].

Методолого-теоретичні основи реалізації завдань громадянського виховання в професійній діяльності майбутнього вчителя початкових класів визначено предметом курсу *«Формування демократичної громадянськості майбутнього вчителя початкової школи в системі вищої педагогічної освіти»*.

Вивчення навчальної дисципліни спрямоване на оволодіння майбутніми педагогами початкової школи історико-педагогічними засадами становлення та розвитку громадянського виховання в світових освітніх системах у контексті цивілізаційного розвитку людства; засвоєння теоретичних положень громадянського виховання: його сутності, педагогічного значення, мети, завдань, принципів; оволодіння методичними основами та засобами (формами, методами, засобами) реалізації завдань виховання демократичної громадянськості в педагогічному процесі української початкової школи.

Передбачаємо, що практичне позиціонування курсу сприятиме впровадженню найсучасніших методів діагностики й оцінки якості освітніх і виховних процедур для встановлення рівня громадянського виховання; аналізу й узагальненню результатів педагогічної діагностики виховання громадянськості та використанню її висновків для вдосконалення навчально-виховного процесу; реалізації інтегрованого змісту виховання громадянськості в педагогічній діяльності; застосуванню в педагогічному процесі провідних форм, підходів і ресурсів громадянського виховання, а також побудові педагогічно доцільних стосунків на основі розуміння й упровадження принципів соціальної толерантності, демократизму, визнання та поваги до різноманітних інтерпретацій, цінностей і думок суб'єктів навчально-виховного процесу.

Відповідно, запровадження розробленого спеціального навчального курсу «Формування демократичної громадянськості майбутнього вчителя початкової школи в системі вищої педагогічної освіти» й експериментальне оцінювання ефективності відбору та використання його змісту, методів, ресурсів і процедур викладання в педагогічному процесі підготовки майбутнього вчителя початкової школи є перспективним напрямом для подальших досліджень із цієї теми.

Список використаних джерел

1. Pogrebnyak V. A. (2022). Training Future Primary School Teacher at Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University for Democratic Citizenship Education. *Естетика і етика педагогічної дії*. Зб. наук. пр. Ін-т пед. осв. і осв. дорослих ім. Івана Зязюна, Полтавськ. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. Вип. 25. С. 235 – 245.
2. Погребняк В. (2013). Методолого-теоретичні засади виховання демократичної громадянськості в Канаді. *Педагогічні науки*. Зб. наук. пр.

Полтавського нац. пед. ун-ту ім. В. Г. Короленка. Полтава. ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 3 (59), с. 23 – 31.

3. Погребняк В. (2013). Міжнародна концепція полікультурного виховання. *Педагогіка вищої та середньої школи. Зб. наук. пр. Криворізьк. нац. ун-ту. Кривий Ріг, 37, с. 359 – 363.*

4. Погребняк В. (2015). Пошуки педагогами Канади сутності демократичної громадянськості: від поінформованості до активної участі. *Педагогічні науки. Зб. наук. пр. Полтавського нац. пед. ун-ту ім. В. Г. Короленка. Полтава. ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 64, с. 40 – 44.*

5. Погребняк В. (2019). Формування демократичної громадянськості майбутнього вчителя початкової освіти. Прогр. навч. дисц. для здобув. освітн. рівня бакалавра. Полтава. ПНПУ ім. В. Г. Короленка.

Порутчик О. В.,

здобувачка вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка,

Науковий керівник: Починок Є. А.,

кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри початкової освіти, природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті розглянуто проблему професійної готовності майбутніх учителів до використання інноваційних ігрових технологій у процесі навчання молодших школярів. Охарактеризовано структурні компоненти професійної готовності